

وقت

آشنایی با قواعد و آرزو کانه خوشنویسی

بخش اول

نسبت های طلایی خط نستعلیق

فاطمه مباشری

نگاهی به خط خوشنویسی بر پایه تاریخ

علی اکبر سیاح

فسترد

نشریه داخلی انجمن خوشنویسان شهرضا
فصل نخست - شماره چهارم

مدیر مسئول: محمد جواد رحمتی
بাহمکاری شورای نویسندگان
مدیر هنری: علی اکبر سیاح

انجمن خوشنویسان شهرضا

گروه نویسندگان:

محمد جواد رحمتی، فاطمه مباشری، علی اکبر سیاح، غزاله باوفا

نشانی انجمن خوشنویسان:

خیابان شهید بهشتی، فرعی ۱۰، جنب کتابخانه علامه طباطبایی

آشنایی با سیاه مشق از دیدگاه هنرهای تجسمی (مبانی)

محمد جواد رحمتی

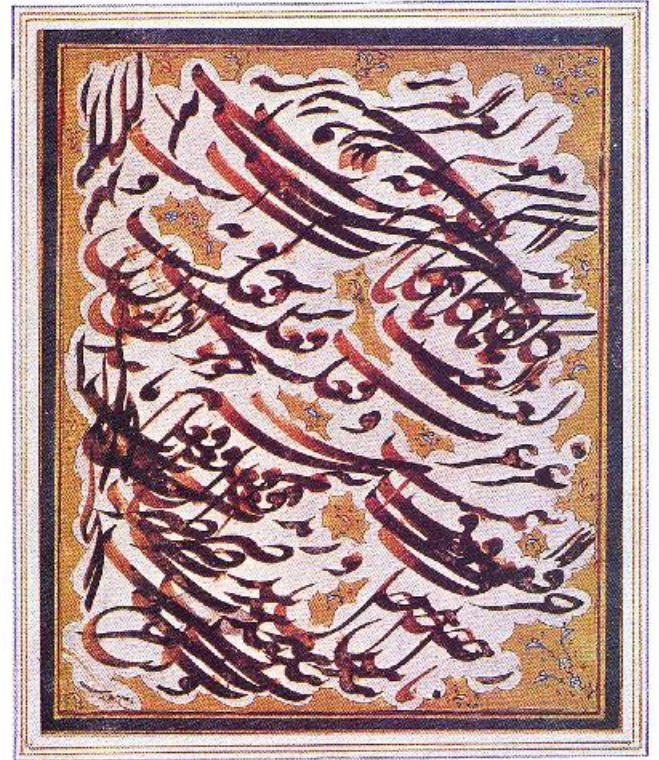
دومین عنصر از عناصر مبانی هنرهای تجسمی خط است. در تعریف خط می گویند: خط طولی است بی عرض که از حرکت نقطه تجسمی به وجود می آید. خط تجسمی به چهار گونه تقسیم می شود که عبارتند از: عمودی، افقی، کج، خمیده. هر کدام از این گونه های خط، حس خاصی را به بیننده القاء می نمایند. خط عمودی حس یابنداری و قدرت خط افقی حس آرامش و سکون، خط کج حس ناپایداری و شتاب و بالاخره خط خمیده حس حرکت و چرخش را بیان می نماید.

حروف خط نستعلیق از نظر شکله و ساختار ظاهری تمامی خطوط بالا را در خود دارند و در میان این خط ها خط خمیده از بقیه خطوط نقش پر رنگ تری ایفاء می نماید.

خط خمیده سرشار از انرژی و حرکت است و برای انسان نیز تناعی عالم معنا و چرخش در کائنات و توجه به جهان دیگر را یادآوری می نماید. در طول تاریخ انسان از خط خمیده در کلیه دست ساخته هایش استفاده فراوان نموده است و در میان کشورهای گوناگون ایرانیان بیشتر از سایرین خط خمیده را معماری و هنر استفاده نموده و شاید بتوان گفت که زیباترین خط تجسمی خط خمیده یا به عبارتی خط منحنی است.

با توجه به توضیح بالا در می یابیم که خط نستعلیق سرشار از خط های خمیده است و باعث ایجاد حسی شورانگیز در این خط می گردد و خط نستعلیق را شایسته ی عنوان، عروس خطوط اسلامی، می گرداند. در میان قالب های نستعلیق سیاه مشق قالبی است که از تکرار حروف نستعلیق و براساس اصول ترکیب بندی تجسمی خلق می گردد و با توجه به

اراسته میرزا خادم رضا شهنشانی

تر استاد امیراحمد فسفی

تر استاد علی فرزانه

حضور پر رنگ خط خمیده، سیاه مشق را برای بیننده جهانی پر از حرکت و رقص قلم را به نمایش می گذارد. هنگامی که بیننده به یک سیاه مشق می نگرد ناخودآگاه در میان نقش ها و فرم های حاصل از تکرار حروف غرق می گردد. حتی یک بیننده غیر ایرانی نیز با دیدن سیاه مشق با آن ارتباط عمیقی برقرار می نماید.

ادامه دارد...

مؤسس انجمن خوشنویسان شهرضا

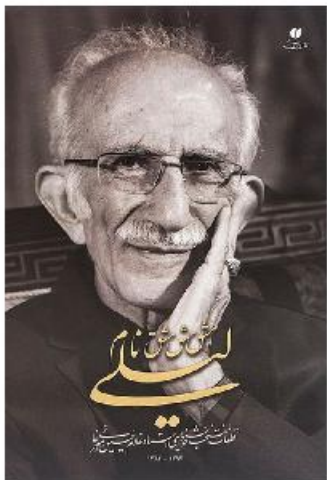
استاد محمدعلی شادمان فرزند حسینعلی در سال ۱۳۳۶ در شهرضا چشم به جهان گشودند و از سال ۱۳۵۳ نزد استادانی چون مرحوم استاد حبیب اله فضائلی، استاد امیرخانی و استاد کابلی به یادگیری خوشنویسی پرداختند. از سال ۱۳۶۰ در انجمن خوشنویسان اصفهان مشغول به تدریس هنر خوشنویسی شدند. در سال ۱۳۶۴ کلاس های انجمن خوشنویسان را در شهرضا دایر کردند و تا سال ۱۳۶۸ مدیر و مدرس انجمن شهرضا نیز بوده اند.

برخی از افتخارات ایشان به شرح زیر است:

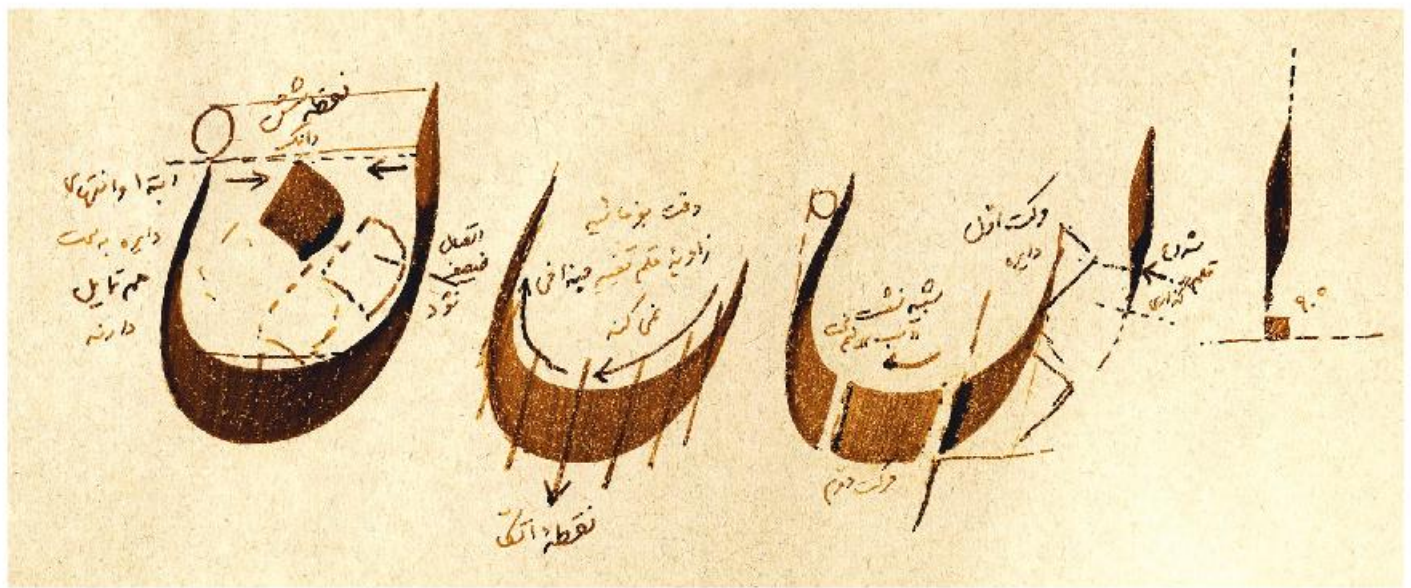
- دارای مدرک استادی از انجمن خوشنویسان ایران
- اخذ مدرک درجه ۲ هنری در سال ۱۳۷۳
- مؤسس انجمن خوشنویسان شهرضا مدیر و مدرس آن از سال ۱۳۶۴-۱۳۶۸
- مدرس انجمن خوشنویسان اصفهان از سال ۱۳۶۱ تاکنون و عضو شورای انجمن خوشنویسان اصفهان چندین دوره
- مدرس مراکز آموزش عالی فرهنگیان اصفهان، دانشگاه آزاد، دانشگاه های فنی حرفه ای شهید مهاجر، سروش و سمیه.
- شرکت در نمایشگاه های جمعی انجمن خوشنویسان ایران در اصفهان، تهران، ساری، رشت و لاهور پاکستان.
- خوشنویسی کنیبه ثلث مسجد ولایت کوالا لامپور (مالزی) در ابعاد ۵/۱ متر در ۷۲ متر و کنیبه مسجد شرافت مالزی

معرفی کتاب مشق نام لیلی

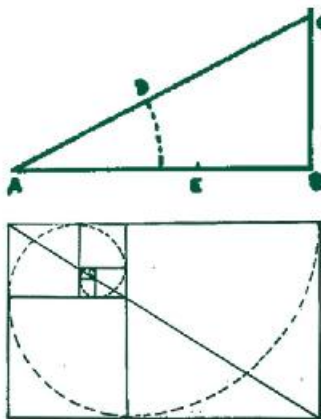
این کتاب در برگزیده قطعات و سرمشق های قلم انداز استاد غلامحسین امیرخانی است. کتاب منتخب آثار این خوشنویس برجسته معاصر مابین سال های ۱۳۶۳ تا ۱۳۹۳ را دربر می گیرد.

استاد امیراحمد فلسفی و استاد کرمعلی شیرازی بر این کتاب مقدمه نوشته اند و تذهیب این کتاب نیز بر عهده تتی چند از استادان برتر این حوزه مانند: داریوش جلیلیان، محمد طریقتی، حسین علی ماچباتی، رامین مرآتی، نوروزعلی میرزایی و محمد نباتی بوده است.

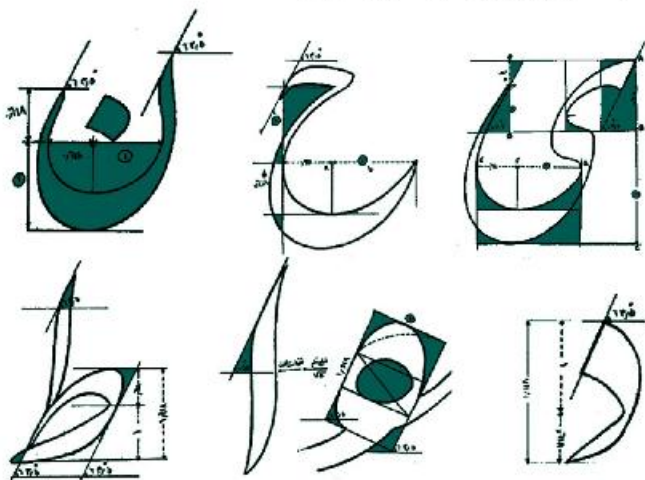
نسبت‌های طلایی خط نستعلیق

گردآوری: فاطمه مباشری

در مستطیل طلایی می‌توان اسپیرال یا مارپیچ طلایی را رسم کرد. مستطیل طلایی از یک مربع و یک مستطیل کوچک‌تر تشکیل شده است و در مستطیل کوچک‌تر نیز یک مربع و یک مستطیل طلایی کوچک‌تر از قبل موجود است به این روش مربع‌های متناسبی به دست می‌آوریم سپس سوزن پرگار را روی گوشه مربع قرار داده و به شعاعی برابر با طول ضلع مربع قوسی می‌زنیم. این قوس‌ها را ادامه می‌دهیم تا مارپیچ طلایی حاصل شود.

خوشنویسان واضح خط نستعلیق با شناخت علمی و آگاهی از نسبت طلایی آن را اساس کار خویش قرار نداده‌اند، بلکه عادت به دیدن این تناسب در عناصر و پدیده‌های زیبایی طبیعت باعث انتخاب این نسبت در ساختار خط نستعلیق بوده است. حروف و کلمات در خط نستعلیق از دو جهت یا تقسیم طلایی در رابطه هستند: الف - نسبت قوت و ضعف (ضخامت اجزاء): حروف در ابتدای شروع زاویه‌ای معادل $63/5^\circ$ درجه نسبت به خط افق دارند. این زاویه در اکثر حروف تا انتهای تحریر حفظ می‌شود و گاه به اقتضای سلیقه‌ی خوشنویس مختصری تغییر داشته است. و این زاویه‌ای است که در مستطیل طلایی موجود است. ب - نسبت اندازه‌های اجزاء با کل و اجزاء با یکدیگر: در نسبت اجزاء اندازه‌ی سطح و طول و میزان گردش‌های حروف مورد نظر است و نسبت طلایی در بین اجزاء صادق است. سلیقه‌های خوشنویسان در انتخاب شیوه و اختلاف در سبک‌های آنان باعث نشده است که آثار آن‌ها در عین گوناگونی فاقد نسبت طلایی باشد. نسبت طلایی در برخی از حروف در زیر نمایش داده شده است:

هنرهای تجسمی ایران بعد از قرن اول به سمت انتزاعی شدن می‌رود و بر استعاره‌های درونی تکیه می‌کند. در قرن ۷ و ۸ هجری از ترکیب خط‌های نسخ و تعلیق، نستعلیق ابداع می‌شود که در حقیقت هنری بی‌بدیل است. این خط ترکیبی شگفت‌انگیز از اجزای هندسی وحدت یافته‌ای است، که انوار جلالش چشم و دل هر صاحب ذوقی را غرق در روشنایی می‌کند. قریحه‌ی فنی و هنری هنرمندان خوشنویس در ابداع این خط به حق تجلی عالم معنا در جهان صورت است. خوشنویسان در نهایت چیره‌دستی و قدرت تخیل فراوان، مطابق روحیات و احساسات خویش شیوه‌ی بدیعی از خوشنویسی را رایج کردند که همچنان به مثابه گوهری بر تارک هنرهای بصری و تجریدی ایران درخشش لایزال دارد. تناسب عبارت است از روابط کمی اجزاء با کل و اجزاء با یکدیگر است. مفهوم تناسب یک مفهوم ریاضی است که در هنرهای بصری اهمیت بسزایی دارد. در طول تاریخ هنرمندان برای دستیابی به وحدت و تعادل، به منظور آنکه زبان قابل درکی برای فرم‌ها ایجاد کنند بطور آگاهانه و یا ناآگاهانه آثار خود را بر پایه‌ی شکل‌های هندسی و روابط متناسب بین اشکال بنا کرده‌اند. روحیات و احساسات زیباشناسانه‌ی آنان در انتخاب تناسبات و اجزاء هندسی خط نستعلیق به طور غریزی بر اساس تناسبی استوار شده است که نوسندگان عصر رنسانس آن را تناسب ایزدی و در قرن ۱۹ آن را تقسیم طلایی نام نهادند. فرمول تقسیم طلایی $\frac{\sqrt{5}+1}{2}$ می‌باشد که زیباترین تناسب و تقسیم برای یک پاره خط، حجم، سطح هندسی و یا پدیده‌های زیبایی طبیعت می‌باشد. این چنین تناسبی به عنوان مطلوب‌ترین تناسب بین دو جزء مورد استفاده‌ی هنرمندان قرار گرفته است، زیرا آن را به وفور در طبیعت و در بدن انسان هم می‌توان یافت. این نسبت بر اساس زیبایی‌شناسی جهان هستی است.

تقسیم طلایی: نسبت جزء کوچک‌تر به جزء بزرگ‌تر برابر است به نسبت جزء بزرگ‌تر به کل.

برای به دست آوردن نقطه طلایی بر روی پاره خط AB از نقطه B یک خط عمود به اندازه‌ی نصف طول پاره خط AB رسم می‌کنیم تا به نقطه C برسیم، حال سوزن پرگار را بر روی نقطه A گذاشته و به شعاع CB یعنی $(AB/2)$ قوس می‌زنیم نقطه‌ی D روی قطر AC به دست می‌آید. حال اگر به اندازه‌ی CD روی پاره خط AB (از نقطه A) جدا کنیم نقطه E حاصل می‌شود که همان تقسیم طلایی پاره خط AB خواهد بود. اگر AE را یک واحد در نظر بگیریم EB معادل $0/618$ خواهد بود. مانند شکل زیر می‌توان مستطیل طلایی را رسم کرد.

$$\frac{AB}{AE} = \frac{1/618}{1} = \frac{AE}{EB} = \frac{1}{0/618} = 1/618$$

گزارش فعالیت های انجمن زسال ۱۳۹۵ تا ۱۳۹۸

مسابقه بزرگ خوشنویسی و خط تحریری ویژه فرهنگیان به مناسبت گرامیداشت هفته معلم (سال ۱۳۹۵) در محل هنرستان یآوری

کارگاه یک روزه خوشنویسی همراه با مراسم افطاری (سال ۱۳۹۵) در محل هنرستان یآوری

برگزاری نمایشگاه خوشنویسی آفرینش قلم در هفته فرهنگی شهرضا (سال ۱۳۹۵) کارگاه تخصصی خوشنویسی با حضور استاد رسول مرادی در سه روز شامل کارگاه آموزشی برای فارغ التحصیلان و مدرسان، بازدید از نمایشگاه و نشست تخصصی پیرامون هنر خوشنویسی (سال ۱۳۹۵)

پس از سی سال، در بهمن ۹۶ تخصیص ساختمان مستقل اداره ارشاد سابق به انجمن واقع در خیابان شهید بهشتی، فرعی ۱۰ (سال ۱۳۹۶) - تعمیر، تجهیز و زیباسازی فضای ساختمان، خیابان شهید بهشتی (سال ۱۳۹۶)

برگزاری جمعه بازار منطقه ای ابزار و لوازم خوشنویسی در محل انجمن (سال ۱۳۹۶)

برگزاری نمایشگاه خوشنویسی هنرمندان خوشنویس شهرضا به مناسبت هفته خوشنویسی (سال ۱۳۹۶)

برگزاری همایشگاه خوشنویسی هنرمندان خوشنویس شهرضا به مناسبت هفته خوشنویسی و برنامه اختتامیه همراه با اهدای جوایز در تالار سرو (سال ۱۳۹۶)

غرفه نمایشگاه و کارگاه ممتازان و فارغ التحصیلان انجمن در رشته های خوشنویسی و تذهیب در برنامه سوگواره تعزیننه خوانه نغمه عشق در ده شب (سال ۱۳۹۶)

آغاز به کار صفحه انجمن در اینستاگرام (سال ۱۳۹۷)

ساخت کانال تلگرام انجمن (سال ۱۳۹۷)

برگزاری اردو تفریحی در شهر دهاقان (سال ۱۳۹۷)

برگزاری مسابقه خوشنویس و خط تحریری ویژه هنرجویان انجمن در شب یلدا در محل کتابخانه علامه طباطبایی و برگزاری برنامه اختتامیه همراه با اهدای جوایز در تالار سرو (سال ۱۳۹۷)

کسب مدیر برتر سال ۱۳۹۷ بین شعب سطح کشور

برگزاری کارگاه آشنایی با خطوط خوشنویسی در انجمن با استاد محمدجواد رحمتی ویژه دانش آموزان رشته فتوگرافیک هنرستان پارسا (سال ۱۳۹۷)

برگزاری جلسه مدرسان همراه با پذیرای شام و اهدای هدیه ناقابل به مدرسان به مناسبت گرامیداشت هفته معلم (سال ۱۳۹۸)

کارگاه آموزش خط تحریری به ۲۵۰ نفر از آموزگاران دوره ابتدایی سطح شهر در ۵ جلسه (سال ۱۳۹۸)

– نمایشگاه همایش کتابداران استان اصفهان در دانشگاه آزاد اسلامی (سال ۱۳۹۸)
 – اهدا لوح تقدیر به مدرسین به مناسبت روز معلم (سال ۱۳۹۸)
 – برگزاری چند برنامه طبیعت گردی و کوهپیمایی (سال ۱۳۹۸)

– برگزاری مسابقه خوشنویسی گرامیداشت روز دانش آموز (سال ۱۳۹۸)

– برگزاری کارگاه تایپوگرافی در هنرستان تقوی ویژه دانش آموزان رشته گرافیک (سال ۱۳۹۸)

– کارگاه آموزش خط تحریری به ۲۵۰ نفر از آموزگاران دوره ابتدایی سطح شهر در ۵ جلسه (سال ۱۳۹۸)

– برگزاری اولین همایش مدیران و استادان شعب انجمن خوشنویسان استان اصفهان با حضور مدیران ۱۴ شعب و استاد صندوق آبادی نائب رئیس انجمن خوشنویسان ایران و جناب آقای براتی مدیر اجرایی انجمن خوشنویسان ایران.

– برگزاری نمایشگاه فخر قلم در حاشیه همایش مذکور
 – برگزاری کارگاه تخصصی توسط استاد صندوق آبادی ویژه مدرسان انجمن شهرضا (سال ۱۳۹۸)
 – برپایی غرفه در نمایشگاه در جشنواره بزرگ غدیر (سال ۱۳۹۸)

پیشنهاد

آشنایی با مباحث نظری و اصطلاحات تخصصی خوشنویسی، همانند توانایی در خطاطی، یک نکته مهم است. در بخش های مختلف این فصلنامه به وسیله مقاله ها، تلاش بر بالا بردن سطح سواد و آشنایی هنرمندان با مباحث نظری خوشنویسی از طریق رساله های معتبر هنری بوده است. این بخش با همراهی شما کامل می شود. در هر شماره، چند اصطلاح خوشنویسی توسط شورای نویسندگان انتخاب شده، که شما می توانید با مراجعه به کتاب های معتبر خوشنویسی، تعریف یا معنای آن را پیدا نموده و از طریق فضای مجازی، پاسخ خود را به دبیرخانه نشریه ارسال کنید. هنروازگان این شماره:

- ۱- ملحقه
- ۲- مشق نقلی

پس از بررسی پاسخ ها، به برندگان جوایزی اهدا می گردد.

لوازم مشق؛ لوازم نخستین قلم، دوات (مربک لایقه) و کاغذ می باشد.
اما لوازم حرفه‌ای خوشنویسی عبارتند از: زیردستی، قلم‌آش، قطران
و قلمدان.

قلم؛ فی‌الچوبین که وسیله نه‌تعالی‌ترین حیرت‌انگیزترین مرکب بر کاغذ از مهم‌ترین
ابزار خوشنویسی است قلم می‌بایست سرخ و سفید رنگ، صاف و
بدون تاب و سفید مغز بدون کره در میان خنج دبا باشد.

دوات؛ ظرف کوچکی که در آن کاشد و کم عمقی است که لایقه و مرکب را
در آن قرار دهند.

مرکب؛ ماده‌ای است مرکب از دو دوده، صیغ، زاج، مازو و... که نوع
خشک آن با آب مخلول می‌کند پس نوک قلم را به آن غش کرده
روی کاغذ می‌نویسند بهترین مرکب آن است که سیاه و برق و روان
باشد و اگر مکتوب در آب افتد، نوشته تغییر نکند.

لیقه؛ عبارت از چند رشته نخ ابریشم تابیده شده است که بر مرکب ساییده
و فایده اش این که از ریختن و پاشیدن مرکب، مانع می‌شود و مرکب را بلندتر
به دم قلم می‌دهد.

کاغذ؛ ورقه نازک نسوز که معمولاً از الیاف گیاهی ساخته می‌شود ولی آنرا
از مواد پنبه‌ای دیگر هم می‌سازند عمدتاً برای نوشتن و چاپ کردن آن
بکار می‌رود.

زیردستی؛ لوازمی که داشتن صفحه بر روی پا در هنگام مشق می‌باشد.
امروزه با چرم یا پلاستیک قابل انعطاف و نرم ساخته می‌شود و لطیفه
آن نیز استحکام ورق، روانی و راحتی حرکت قلم می‌باشد.

قلم‌آش؛ چاقوی مخصوصی است که معمولاً دارای یک، دو یا چهار
تیغه در اندازه‌های گوناگون می‌باشد و سطح خارجی دسته از جنس صند
شاخ کوزن در گاه عاج ساخته می‌شود.

قطران؛ باید صاف و نسبتاً سخت باشد و ماه‌ها در دست‌ها نماند که قلم
ریشه‌دار گردد و گفتند از چوب سخت و سخاو، مانند آبنوس و عاج
بسیار نیکوست.

قلمدان؛ آلتی است و آنکه نوک مرکب از دو قطعه، قطعه داخلی به شکل ناوی
است که در آن تخته مرکب قلم‌های فی‌الچوبین و... را جا می‌دهند.
خارجی به منزله علاف قطعه داخلی است.

آشنایی با اصول و آرزده‌کار خوشنویسی

از کتاب، فرهنگ واژگان و اصطلاحات خوشنویسی

به قلم: حمیدرضا قلیچ خانی گردآوری: علی اکبر سیاح

البته نکته ارزشمند و راهگشایی که باید در نظر داشت، این است که دو مجموعه در برخی اجزاء خود، دارای اشتراک نیز می‌باشند.

صعود حقیقی و مجازی (تشمیر) قوت و ضعف خلوت و جلوت سطح و دور و چرخ قلم‌گذاری و ارسال سواد و بیاض نزول حقیقی و مجازی	اصول	حسن تشکیل	قواعد خوشنویسی
در اندازه حروف و کلمات تناسب قلم با حروف و صفحه تناسب و توازن مرکب‌برداری			
در حرف، کلمه، سطر، صفحه کشیده‌نویسی حسن همجواری	ترکیب		
محوری پایین (ذیل الخط) قرینه‌سازی	افقی کرسی	حسن وضع	
عمودی			

سلطان علی مشهدی (۹۲۶-۸۴۱ ق) در رساله منظم خود با عنوان آداب خط، خط و خوشنویسی را دارای هشت قاعده دانسته که عبارتند از: «اصول، ترکیب، کرسی، نسبت، صعود، نزول، تشمیر و ارسال». و البته ارسال را در خط نستعلیق جایز نمی‌داند.

ظاهر خط اصول و ترکیب است
بعد از اینها بود صعود و نزول
نسخ تعلیق را مجو ارسال
هست ارسال در خطوط دگر

کرسی و نسبتش به ترتیب است
شمره هم داخلست و هست قبول
کاندرین باب نیست قال و مقال
این بدان و ازین سخن مگذر

این تقسیم بندی پیش از او به وسیله یاقوت مستعصمی نیز بیان شده است. نزدیک به هفتاد سال پس از سلطان علی مشهدی، در رساله ای به نام آداب المشق (منسوب به باباشاه اصفهانی و میرعماد) اجزای خط به دو دسته تحصیلی (شامل: ترکیب، کرسی، نسبت، ضعف، قوت، سطح، دور، صعود مجازی، نزول حقیقی، اصول، صفا و شان) و غیر تحصیلی (شامل: سواد، بیاض، تشمیر، صعود حقیقی و نزول) تقسیم شده اند. منظور هر نوشته و خطی، دارای صفات سیاهی (سواد) می باشد و چون این در ذات خط موجود است، نیاز به فراگیری ندارد. باباشاه برای احترام به سلطان علی مشهدی، که به ارسال در خط نستعلیق اعتقاد نداشته است، این جزء را در ضمن هیچ یک اجزاء (تحصیلی و غیر تحصیلی) نمی آورد. و می گوید: «... چون قبله الکتاب مولانا سلطان علی می فرمایند که در خط نستعلیق ارسال نیست، اگرچه اعتقاد ارباب قلم این زمان، آن است که ارسال در این خط نیز موجود است، اما به فرموده مولانا، متوجه ذکر آن نشد که ترک ادب می نمود.»

لازم به ذکر است که معاصران، به «اجزاء دوازده گانه خوشنویسی» عنوان «اصول دوازده گانه» را داده اند، چرا که «اصول» خود یکی از اجزاء است و همچنین «صفا و شان» را می توان با مسامحه در اجزاء تحصیلی خط گنجانند. از این رو که این دو صفت نیز تحصیل کردنی و بدست آوردنی است ولی نمی توان این دو را از «اصول دوازده گانه» خط دانست. اکنون به بررسی نظر ابن مقفه (ف ۳۲۸ ق) درباره تقسیم خط به دو مجموعه اصلی با نام های «حسن تشکیل» و «حسن وضع» می پردازیم که نسبت به زمان خود و همچنین دسته بندی های دیگر، بسیار سنجیده و قابل گسترش است. در این روش باید اصول و نسبت را در مجموعه حسن تشکیل و ترکیب و کرسی را در مجموعه حسن وضع دانست.

اگر خواسته باشیم حتی به روش رساله آداب المشق عمل کنیم، می توان قواعد دوازده گانه خوشنویسی را با محتوایی دقیق تر و سنجیده تر به صورت بالا بیان کرد.

خطوط کرسی را به اعتبار زاویه آنها، به دو دسته تقسیم می‌کنیم.

۱- **خطوط افقی کرسی:** که با رعایت فاصله آنها از یکدیگر بر حسب نقطه، خود به پنج دسته تقسیم می‌شود.

۲- **خطوط عمودی کرسی:** که شامل دو خط اصلی، یکی در آغاز و دیگری در پایان سطر است و خطوط فرضی بی شماری در میان این دو. این کرسی برخلاف کرسی افقی می‌تواند از خط‌های عمودی بی شماری تشکیل شود، چراکه در هر صعود، نزول، دور و... در نظر داشتن این خط فرضی، ضروری است.

کرسی عمودی، عمود بر کرسی محوری است و زاویه حروف و کلمات، نسبت به آن نیز سنجیده شده و در هماهنگی آغاز و پایان سطرهای یک صفحه نقش بسیار مهمی دارد. اگرچه نامی از این کرسی در رسالات خوشنویسی نیامده است ولی همواره به دقت رعایت شده است. وجود کرسی عمودی در جلیلیا نویسی، باعث می‌شود تا حروفی چون (ا، ل، م، ی و ...) نسبت به این کرسی سنجیده شده و در نتیجه، کج و ناموزون نوشته نشوند.

شکسته قیمت یا قوت را به عنبر لب نموده کرسی خط، بر فراز عرش عظیم «سج کاشی»

در بررسی یک قطعه از جهت سبک کرسی بندی، سه مرحله را می‌توان در نظر گرفت
 الف) نوع کرسی حروف و کلمات
 ب) فرینه سزی در کرسی (در گذشته سعی بر این بوده که حروف و کلماتی که در بالای کرسی محوری دوم - سوم قرار می‌گیرند دارای فرینه باشند.)
 ج) هماهنگی کرسی سطر، صفحه و کرسی عمودی.
 دسته تف درباره کرسی حروف و کلمات و دو دسته دیگر درباره کرسی سطر و صفحه می‌باشند. نکته دیگر اینکه، حروف و کلمات در آغاز سطر، قری بالاتر از کرسی محوری و به ترتیب میل به جایگزینی کرسی محوری دارند ولی در پایان سطر، بصورت ملایم، بتدریج از کرسی محوری به کرسی اول، دوم و احیاناً سوم، راد می‌یابند.

عمودی		
دوم ←		
اول ←		
محوری ←		
پایین ←		

اگر حسن تشکیل را به تشکیل حروف و کلمات تعبیر کرده، و از حسن وضع، وضعیت حروف و کلمات را اراده کنیم، خواهیم دید که قواعدی چون نسبت یا ترکیب در هر دو مجموعه نیز می‌تواند جای گیرد، چرا که در خوشنویسی، رعایت ترکیب و نسبت در حروف و کلمات، به آن اندازه لازم و ضروری است که در سطر نویسی و صفحه پردازی. در نتیجه تقسیم قواعد خوشنویسی به صورت دو مجموعه اصلی (شامل چهار مجموعه فرعی) سزاوارتر بنظر می‌رسد.

در ادامه آشنایی با اصول دوازده گانه خوشنویسی به شرح مختصری از هر جزء می‌پردازیم.

ترکیب: آمیزش معنل و موافق حروف، کلمه، جمله، سطر، دو سطر باهم و خوبی اوضاع کلی آنها بطوری که خوش آیند طبع سلیم و ذوق مستقیم و قواعد خوشنویسی گردد. که شامل ده جزء است:

- ۱- ترکیب در حروف و کلمه
- ۲- جمله و سطر
- ۳- سطور و صفحات
- ۴- رعایت فواصل (سواد و بیاض در زمینه خط)
- ۵- سنجش قلم با زمینه آن
- ۶- رعایت حسن مجاورت و نظم و اعتدال
- ۷- رعایت مذات (کشیده ها) و قرار آنها
- ۸- دانستن طریقه مرکبات برای تمرین (نحوه پیوستن کلمات و طرز نوشتن آنها)
- ۹- رعایت حرکات و ظوابط (مانند تنوین و سکون)
- ۱۰- رعایت نشانه گذاری دستوری.

کرسی: در لغت به معنی تخت و صندلی است و اصطلاح «کرسی داشتن» یعنی یکنواخت بودن. از آنجایی که فاصله حروف و کلمات از هم و از خط زمینه، از اصول بسیار دقیق خوشنویسی است، در اینجا به قواعد کرسی بندی، می‌پردازیم. نکته دیگر اینکه کرسی بندی، رابطه تنگاتنگی با ترکیب دارد، چراکه می‌توان این دو را عضو های اصلی مجموعه بزرگتری به نام حسن وضع بشمار آورد.

شهری بر خنبار انجمن خوشنویسان شهرضا

از جمله برنامه های این همایش می توان به، برگزاری کارگاه آموزشی ویژه مدرسین انجمن، بازدید مهمانان از شعبه شهرضا و بازدید ایشان از بازار تاریخی و سایر اماکن دیدنی شهرضا اشاره نمود.
گفتنی است، در حاشیه همایش، نمایشگاه بزرگ **فخر قلم** با آثاری از مدیران و استادان شعب سراسر استان در محل نگارخانه آئینه، برپا گردید.

گزارشی از مجمع عمومی انجمن

مجمع عمومی و بدوی انجمن خوشنویسان شعبه شهرضا در تاریخ ۲ آبان ۱۳۹۸ با حضور اکثریت قریب به اتفاق اعضاء شعبه و در فضایی صمیمی برگزار گردید.
در این مجمع که با حضور نماینده محترم دفتر مرکزی؛ استاد محمد علی شادمان و نماینده محترم اداره فرهنگ و ارشاد اسلامی؛ جناب آقای علیرضا مطهری برگزار گردید.

آزمون بهمن ماه انجمن خوشنویسان

آزمون میانپوره ای زمستان ۹۸ در روزهای ۱۰ و ۱۱ بهمن ماه همزمان با شعب سراسر کشور در شهرضا برگزار گردید. در این آزمون ها که در محل انجمن خوشنویسان شهرضا و با استقبال پرشور هنرجویان برگزار شد. تعداد ۲۴ نفر در سه دوره آزمون خط تحریری و ۵۵ نفر در سه دوره آزمون خوشنویسی شرکت کردند، که پس از پایان آزمون ها اوراق امتحانی جهت ارزشیابی به دفتر مرکزی انجمن خوشنویسان ایران ارسال شد. این آزمون ها که با نظارت اداره فرهنگ و ارشاد اسلامی شهرستان و با هدف ارزشیابی و ارتقاء سطح خوشنویسی هنرجویان انجام می شود و هنرجویان گرامی در صورت اخذ نمره قبولی مدرک معتبر از انجمن خوشنویسان ایران دریافت می کنند.

پس از انجام دقیق دستور العمل مجمع هنرمندان زیر انتخاب گردیدند:
اعضا شورا: محمد جواد رحمتی، روح اله رحمتی، فاطمه میاشری، داوود شهرپاری
محبوبه اسفندیور، نرگس سلطانی، خسرو ابادزی (علی البدل)، شیما باقرنیا (علی البدل)
مهسا کاویانیور (علی البدل)
بازرس شعبه: مجید نیک اقبال، محمد جواد کاظمی (علی البدل)
نمایندگان شعبه: محمد علی جعفری، محمد جواد رحمتی

دیدار با پیشکسوت فرهنگ شهرضا

عصر روز دوشنبه ۷ بهمن ماه ۱۳۹۸، مدیر و اعضاء شورای انجمن خوشنویسان، رئیس و معاون اداره فرهنگ و ارشاد اسلامی و همچنین موسس انجمن خوشنویسان شهرضا، استاد محمد علی شادمان، با حضور در منزل پیشکسوت فرهنگ شهرضا، **استاد رحمت الله عموحیدری** از همراهی ایشان در برنامه های انجمن خوشنویسان شهرضا سیاستگزاری و تقدیر نمودند. قابل ذکر است، استاد عموحیدری در سالهای اولیه تاسیس انجمن خوشنویسان شهرضا جزء مشوقین استادان و هنرجویان بوده اند. همچنین استاد عموحیدری، ضمن تشکر از اعضای شورای انجمن، خرسندی خود را از این دیدار ابراز کرد.

همایش مدیران و استادان شعب انجمن خوشنویسان استان اصفهان

اولین همایش مدیران شعب انجمن خوشنویسان استان اصفهان، با همکاری شهرداری و اداره فرهنگ و ارشاد اسامی شهرضا، در تاریخ ۲۳ و ۲۴ خرداد ماه، به میزبانی شهرضا برگزار شد.

شایان ذکر است، این همایش با حضور نائب رئیس شورای عالی انجمن خوشنویسان ایران، استاد علی اشرف صندوق آبادی و مدیر اجرایی جناب آقای عارف براتی، و همچنین رئیس و استادان شعبه اصفهان و مدیران شعب استان و همچنین بسیاری از هنرمندان و فرهیختگان شهرضایی در تالار سرو، برگزار گردید.

گرد آوری: فاطمه مباشری

آشنایی با مرکب خوشبویی

مرکب یعنی ترکیب شده از چند چیز و نیز چون غالب مرکب ها در نظر مردم مرکب مشکلی بوده، از کلمه ی مرکب رنگ سیاه تداعی می شود. یکی از عوامل ثبات و ماندگاری محتوای مکتوبات در طول سالیان دراز در فرهنگ و تمدن ایران زمین، ساخت و استفاده از مرکب‌های ممتاز در خوشنویسی و کتابت بوده است.

مرکب‌هایی که در طول تاریخ کتابت ایران بیشترین کاربرد را داشته‌اند، در درجه‌ی اول شامل دو نوع معروف کربنی (دوده) و سولفات آهن و مازو بوده و در درجه دوم شامل مرکب های رنگی و مرکب روغنی یا چاپ بوده‌اند. هر کدام از این مرکب‌ها، ترکیبات متنوعی از مواد طبیعی مختلفی داشته‌اند که در طول تاریخ بسیار تجربه شده است. اهمیت ساخت و کاربرد مرکب بدان حد است که غالب کاتبان و خوشنویسان، یکی از مهم ترین عوامل جلوه و جلای کتابت را مرکب ناب می‌دانند. بر همین اساس هر خوشنویس سعی بر آن داشته است تا با استفاده از ترکیبات مختلف مواد و تجربه‌ی کاری خود مرکبی را بسازد که برای کتابت مطلوب باشد. مرکب خوشنویسی مرکب مخصوصی است که به صورت سنتی ساخته می شود بنابراین انواع دیگری که بصورت جوهر برای خودنویس ها و مصارف دیگر ساخته می شوند برای خوشنویسی مناسب نیستند. امروزه مرکب خوشنویسی به دو صورت خشک و مایع در بازار موجود است.

مواد اصلی مرکب دوده، صمغ، زاج و مازو است:

۱- دوده

هر مرکب دارای یک رنگدانه است که اصل رنگ به واسطه آن ایجاد می شود، که اصطلاحاً به آن یاس رنگ می گویند. یاس مرکب مشکلی، دوده (بدون چربی) است. هر ماده قابل اشتعالی هنگام سوختن دود تولید می کند، دود را اگر در جایی جمع کنید، دوده بدست می آید. در مرکب سازی هر دوده ای به کار نمی آید، مرکب سازان قدیم در اثر تجربه، بهترین دوده را دوده ی نفت، روغن زیتون و بذرکتان معرفی کرده اند. برخی گفته اند: دوده ی مواد روغنی بهتر از دوده های دیگر است. برای ساخت مرکب با کیفیت بالا مقداری روغن بذرکتان و یا روغن کنجد خالص را در چراغی ریخته و بر سر آن ظرف سفالی آب ننیده قرار داده تا دوده در آن جمع شود، سپس دوده را جمع کرده و در کیسه کرباس آب ننیده ریخته و آن کسبه را بین خمیر قرار داده و در تور بر سر خشتی قرار داده که زیاده از حد نسوخته و خمیر پخته شود و آن چربی دوده گرفته شود.

۲- صمغ

صمغ سبب روانی در حرکت و چسبندگی مرکب به کاغذ می شود و نگهدارنده ی مرکب است. صمغی که مناسب مرکب سازی می باشد صمغ عربی است که شیره ی گیلان یا خارمغیلان است، در برخی مصادر گفته اند شیره ارژن است که درختی است جنگلی که دوام و استحکام زیادی دارد صمغ این درخت در عرف مردم همان صمغ عربی مورد نظر است. علامت خوبی این صمغ و نشان اصالت آن این است که چون در دهان بگذارند ذوب می شود و هیچ بازنده ای ندارد. صمغ عربی باید بی جرم و به رنگ نبات باشد.

۳- مازو

برای ثبات رنگ و مرکب مورد استفاده قرار می گیرد. مازو یا مازوج برجستگی های کروی شکل به قطر ۱۲ تا ۲۰ میلیمتر که تحت اثر گزش حشره ی مخصوصی به نام

« سی نیس کالاتکتونوری » بر روی جوانه های درخت بلوط ایجاد می شود. حشره ی مذکور برای تخم گذاری پوست درخت بلوط مازو را سوراخ می کند و بر اثر این عمل مقدار زیادی از شیره ی گیاهی درخت مذکور متوجه نقطه مزبور می شود و تدریجاً به صورت برجستگی در می آید که به نام مازو موسوم است. درصنعت از مازو جهت تهیه مرکب سیاه و رنگ کردن پارچه ها و نیز در چرم سازی از آن استفاده می کنند.

۴- زاج

ماده ای است معدنی و انواع گوناگونی است. برای مرکب بهترین آن زاج اصغر یا زاج سفید است.

ساخت مرکب :

نسخه ها و دستور العمل های زیادی برای ساخت مرکب موجود است که به هم شبیه هستند:

هم وزن دوده زاج است هم وزن هر دو مازو هم وزن هر سه صمغ است آنگاه زور باز

در صراط السطور سلطان علی مشهدی:

به طلب دوده ی تمام عیار

دوده یک سیر و صمغ خوب چهار

زاج و مار و بجو چه زود چه دیر

گیر یک سیر ازین و زان دو سه سیر

صمغ در آن ریز پاک ز خاک

تا چو ماه اعل گداز پاک

یک دو روزش به صمغ محکم کوب

خانه را از غبار پاک بروب

تا به صد ساعتش صلایه بکن

یادگیر از من این سنوده سخن

چهل مثقال صمغ را در آب ریخته و با هم ترکیب شود که مانند غسل شهید شود و ده مثقال دوده چربی گرفته را در ظرف ریخته و چهار دانگ از صمغ را به آن اضافه کرده و خوب با هم آمیخته شود، به آن دو دانگ صمغ یک مثقال آب اضافه کنید تا روان تر شود و آن را نیز در ظرف ریخته و با آن دوده مخلوط شود. و بعد از آن چهل مثقال زاج را در آب ریخته گذاشته و سپس صاف شود، و بعد از آن مازو را خرد کرده را در نیم من آب بجوشاند تا به نصف آید و آن را صاف کند و از آن آب زاج اندک اندک در آوریزد.

به روایت میرزا غلامرضا: گیرند دوده بسیار خوب از روغن های مخصوص و نصف دوده را در هاون ریخته صمغ مذاب را به تدریج به خورد او داده و همواره صلایه نماید تا تمام دوده کوبیده شود. آنگاه از صبح تا عصر آن را در هاون بکوبند و مابقی صمغ را هم به تدریج هر وقت خشک می شود بریزند و بکوبند. بعد از اتمام با قلم امتحان غلظت او را فرموده به گذاخته به آن اضافه و صلایه نمایند. بعد از اتمام با قلم امتحان غلظت او را فرموده به قدر کفاف آب داخل کرده صاف کرده در شیشه ریخته استعمال فرمایند.

لیقه: از ریشه لیاقت و واژه ای است عربی، بهترین ليقه، ابریشم تاییده است که در دوات قرار می دهند تا مرکب را در خود نگاه دارد و کمک کند که هنگام نوشتن به اندازه ی متعادل، مرکب سر قلم قرار گیرد.

دوات: طرف کوچکی که ليقه و مرکب را در آن قرار می دهند و بهتر است از جنس بلور، چینی یا سفال باشد. بعد از نوشتن باید درب دوات را بست تا گرد و غبار داخل مرکب نرود. اگر مرکب غلیظ شود باید چند قطره آب جوشیده ی سرد شده یا آب مقطر اضافه کرد.

این مجموعه شامل ده فیلم کوتاه از استادان مدرسین به ترتیب این نام ها است. فیلم لحظاتی از کلاس فوق ممتاز استاد محمد علی جعفری، ویدئو معرفی خانم زینب صوری فر، آقای محمدرضا طیارنی، خانم فاطمه امین پور، خانم مهسا کویان پور، آقای محمدرضا کاظمی، آقای روح الله رحمتی، خانم الهام میرطلاتی و خانم فاطمه مباشری. که فیلم دو مدرس، خانم ها میرطلاتی و مباشری در همایش مدیران و استادان شعب انجمن خوشنویسان استان اصفهان (خرداد ماه ۱۳۹۸) به نمایش در آمد. در ادامه این مجموعه، فیلم معرفی دیگر استادان و مدرسان انجمن، با همان شکل بزودی، تولید و پخش خواهد شد.

در عصر هنر های دیجیتال، بخش عظیمی از تبلیغات به وسیله فیلم های کوتاه یا تحت عنوان تیزر تبلیغاتی انجام می شود. اردیبهشت ماه امسال، در ادامه فعالیت های رسانه ای انجمن خوشنویسان، به جهت معارفه مدرسین و کلاس های انجمن، تولید مجموعه ویدئو معرفی تعدادی از مدرسین و اساتید در دوره ای یکماهه به انجام رسید. این تیزر های تبلیغاتی برای پخش در فضای مجازی و در قالب فیلم های یک تا سه دقیقه ای ساخته شد. در هر فیلم، ضمن نمایش کلاس، مصاحبه ای کوتاه با مدرس در باب سابقه تدریس و فعالیت در زمینه خوشنویسی صورت گرفت.

نگاهی به خط و خوشنویسی بر پایه تاریخ

پژوهش و ترجمه: علی اکبر سیاح

مقدمه ای بر پژوهش

خوشنویسی، هنری عظیم الشان و شناخته شده در میان ملت ها، که جزئی جدایی ناپذیر از فرهنگ و تمدن ایران است. پس از ورود اسلام به ایران، به حد اعلی و مسیر نوبتی از خود رسید. با ظهور اسلام، خط کوفی جایگزین خط پهلوی شد. این طریق در خوشنویسی که از آن به عنوان دوران طلایی هم می توان نام برد، از سده هفتم و همزمان با یا به عرصه گذاشتن خط تعلیق یا ترسل، آغاز می شود و برخلاف افت و خیز ها تا دوران معاصر با تغییر فرم و شکل، خود را حفظ کرده و نگین انگشتر فرهنگ و هنر ایران شده است.

در بررسی خوشنویسی از نگاه تاریخ هنر، باید راوی نکته ای شد. خط چه در دوران باستان به خط میخی یا در ادامه، بصورت نستعلیق، نسخ، شکسته و... بخشی از هنر های دیگر بوده است و در پژوهش و تاریخ نویسی ها، تحت اشعاع هنر های دیگر مانند نگارگری قرار گرفت و رساله های (غیر فارسی) کمتر بصورت مستقل به بررسی خوشنویسی پرداختند. با این وجود رساله معتبر اطلس خط، نگارش استاد فضالی، بطور مفصل به تاریخ خوشنویسی پرداخته است. مورخ بزرگ آمریکایی، سر آرتور پوپ (Arthur Upham Pope) در شماره ۱۱ از مجموعه کتاب های ارزشمند، سیر هنر در ایران به این هنر، به شکل مستقل پرداخته است. این نویسنده، در کتاب دیگر خود، شاهکار های هنر ایران، در دو بخش تذهیب و کتابت نیز، شرحی از خوشنویسی را آورده است. مرجع دیگر، که انگلیسی زبان هست هم منبعی بر این مجموعه پژوهش هاست. The Lost treasure persian art به قلم Anatoli Ivanov و Vladimir Loukoniene، که کتابی مفصل در باب هنر ایران است.

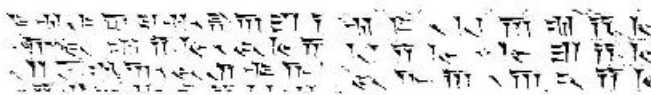
بدین روی در طول چند شماره از فصلنامه، شرحی مختصر از خوشنویسی در تاریخ هنر را از دوره باستان تا خوشنویسی معاصر، بر اساس، مراجع نامبرده ارائه می کنیم. تأکید بر خوشنویسی در ایران و سیر تحول آن است، که خوشنویسی کشورهای دیگر و به خصوص مسلمان، خود میجیث مفصل است.

خط در ایران باستان

از دیدگاه تاریخی، خوشنویسی را از دو سیر تحول می توان بررسی کرد. نخست دوره پیش

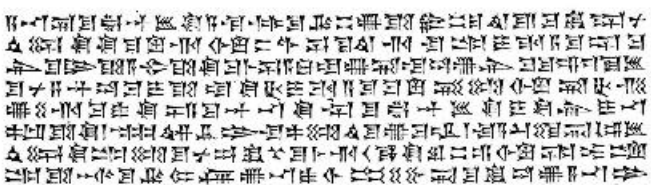
از ورود اسلام و دوم، خوشنویسی اسلامی تا معاصر، که این هنر در دوره معاصر هم شاهد تغییراتی بوده و با هنر های دیگر مانند نقاشی و گرافیک تلفیق شده است، با این حال، دوره معاصر را در خوشنویسی پس از اسلام قرار می دهیم.

در اساطیر و کتب زرتشتی، ایرانیان قدیم را صاحب نوشتار می دانستند و آن را به تهمورث زیناوند (پادشاه دوره پیشدادی، از شخصیت های اساطیری ایران) منسوب نموده اند. اما در تاریخ خط، پس از خط تصویری یا هیروگلیف، خط الفبایی به حدود ۵۲۵ سال قبل از میلاد مسیح و دوران فرماتروایی هخامنشیان و ایجاد خط میخی باز می گردد. این خط به عنوان نوشتاری در معماری، ضرب سکه و کتیبه نگاری استفاده می شده، به دلیل تعداد بالای حرکت در خط میخی، بیشتر آن را در دربار شاهد هستیم و در ادامه، خط آرامی به عنوان خط عمومی و روزمره مورد استفاده قرار می گرفته. نخستین متن شناخته شده ایرانی، که از آن به عنوان بزرگترین سنگ نبشته جهان هم یاد می شود، مربوط به همین دوره، که شرح پیروزی داریوش بزرگ است. که به خط میخی و سه زبان پارسی باستان، بابلی و ایلامی نوشته شده است.

بخشی از کتیبه بیستون، خط میخی به سه زبان، ۵۲۰ قبل از مسیح

قدیمی ترین میراث مکتوب مربوط به خط میخی منصوب به کوروش کبیر در ۵۲۸ سال پیش از مسیح، در قالب کتیبه که با عنوان استوانه کوروش یا منشور کوروش شناخته می شود، به تدریج خط میخی دچار زوال شد و در دوره اشکانیان، منسوخ گردید.

بخشی از منشور حقوق بشر منصوب کوروش، خط میخی ایلامی، ۵۲۸ قبل از مسیح

پیش
 نہشت غنچ گل آفتاب کز
 بہارت مخزن آمد و شب بگذشت
 کزشت قافلہی سپہ پانہای زمان
 کنگن کہ فرصت کی است غنچہ کاکی سن
 خوشایکی کہ چو روان کبکین برون

پہلے
 نہشت غنچہ گل آفتاب کز
 بہارت مخزن آمد و شب بگذشت
 کزشت قافلہی سپہ پانہای زمان
 کنگن کہ فرصت کی است غنچہ کاکی سن
 خوشایکی کہ چو روان کبکین برون

نسرین ایادری
 منولہ: ۱۳۶۶
 دورہ ممتاز
 نام استاد:
 زینب صبوری فر

دل شین تو و دیو جانی درم
 خنجر نہ از تہ تو را می درم
 تانوق ز درم جبری میگردارود
 از طعنہ کی درم خنجر جبری

امیر اسلامی
 منولہ: ۱۳۶۲
 دورہ ممتاز
 نام استاد:
 محمد جواد رحمتی

می نوسیمت تا جہان
 چیزی برای خواندن داشته باشد
 می نوسیمت تا ظلم
 روزی بہ پایان نہ رسد
 می نوسیمت تا روزگاری تا آسمان را
 تا کران را تا سکران را تا سپیدہ دمل را
 تا حرجہ چون تو زیباست
 تا حرجہ چون تویی اتہاسمت را بخوانند
 می نوسیمت تا دنیا بخوانند

سارا سلطانی
 منولہ: ۱۳۷۳
 دورہ تحریری
 نام استاد:
 زینب صبوری فر

تبارش خدای ابراہیم کہمانی داشت و سپاس اورا براندیش میگو کہ دل
 گشت سپاس رنجت ای فخر گیر کہ از چشمہ لطیفش جویشد و عطا ای
 فردوان کہ بخشید و تارا احسان کہ نیانی پیشینت ای کہ از شما افزون است
 و یاد اش کن از توان بیرون در کن نہایتش در حد اندیشہ ناموزون
 سپاس را باز فرونی نعمت نمود و تبارش را بہب فردانی یاد اش فرمود
 در خواست نیانی بر عطا خود میزود گوہی مردیم کہ خدای جہان کیست
 و جز او خدائی نیست تجار این گوہی دوستی نبی الایس است
 و پائیدن این عتقت در لہای بائیس

آقای

آزادہ آقاسی
 منولہ: ۱۳۵۹
 دورہ ممتاز
 نام استاد:
 محمد جواد رحمتی

آثار فارغ التحصیلان

ارباب حاجتیم ز زبان آن نبینت
در حضرت کریم تنها صحبت
جام جهان نیست ضمیر ز دوست
انگار آتش یک جود از جگر صحبت

هاتف رحمتی

نام استادان:
محمد جواد رحمتی
روح الله رحمتی

بنیادهای انقباضیم می ساختند ز یادیم
فکرت را گفتیم بنامیم بگوت و یادیم
اگر غم نکند که غم عشقت آنروز
من ساقی هستم تا بریم و بنیادیم

رمضان فرخی

نام استادان:
محمد علی جعفری
محمد رضا طیارفی

دینت جلگه باغ افاده است
این مینت از عواید طاق افاده است
بیک غزلت غزال بر بام درو
بیک عاشقیت عشق باغ افاده است

غزاله باوفا

نام استادان:
محمد علی جعفری
محمد رضا طیارفی

دینت جلگه باغ افاده است
این مینت از عواید طاق افاده است
بیک غزلت غزال بر بام درو
بیک عاشقیت عشق باغ افاده است

عاطفه باقری

نام استادان:
محمد جواد رحمتی
روح الله رحمتی

اثر استاد علی شرف صندوق آبادی

انجمن شیشون شریضا

فصلنامه داخلی انجمن خوشنویسان شهرضا